

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 16/2023-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej JUDr. Radkom Ondrušom, advokátom, Bubeníčkova 502/42, Brno, spolupracujúcim s JUDr. Marianom Holým, advokátom, Boženy Němcovej 1/A, Brezno, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II z 26. októbra 2022 č. k. 42Cb/231/2018-750 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresného súdu Bratislava II z 26. októbra 2022 č. k. 42Cb/231/2018-750 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava II z 26. októbra 2022 č. k. 42Cb/231/2018-750 **zrušuje a vec vracia** Mestskému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 a právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením súdu v civilnom spore, ktorým súd zamietol jej sťažnosť proti uzneseniu, ktorým súd rozhodol o výške náhrady trov konania tak, že ju neurčil. Sťažovateľka žiada napadnuté uznesenie zrušiť.

II.

2. V spore proti žalovanej sťažovateľke bola žaloba zamietnutá. Sťažovateľke, ktorá bola v spore zastúpená českou obchodnou spoločnosťou poskytujúcou právne služby ako hosťujúcim euroadvokátom, bola proti žalobcovi priznaná náhrada trov konania. Okresný súd uznesením

vyššieho súdneho úradníka z 29. marca 2021 výšku náhrady trov konania neurčil, keďže hosťujúci český euroadvokát sťažovateľky nebol oprávnený poskytovať právne služby na Slovensku, keď porušil § 35 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“), podľa ktorého bol povinný na požiadanie súdu preukázať poistenie zodpovednosti za škodu, ktorá by mohla vzniknúť poskytovaním právnych služieb na Slovensku a ktoré inak nie je oprávnený poskytovať. Keďže z certifikátu o poistení nevyplýva, že by sa poistenie vzťahovalo aj na škodu vzniknutú poskytovaním právnych služieb na Slovensku, český advokát sťažovateľa nie je oprávnený poskytovať právne služby na Slovensku a nemá ani právo na náhradu trov právneho zastúpenia. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú okresný súd uznesením sudcu z 30. júna 2021 zamietol. Toto uznesenie bolo nálezom ústavného súdu z 31. marca 2022 zrušené.

3. Následne ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sudcu okresného súdu z 26. októbra 2022 bola sťažnosť sťažovateľky znova zamietnutá, keďže českým advokátom sťažovateľky uzavretá zmluva o spolupráci so slovenskou advokátkou bola predpokladom len toho, aby bol akceptovaný ako zástupca sťažovateľky. Podľa okresného súdu však treba rozlišovať medzi oprávnením strany dať sa zastúpiť a poskytovaním právnych služieb, s ktorým sa spájajú osobitné požiadavky. Ak tieto nie sú splnené, nemožno zastupovanie posúdiť ako poskytovanie právnych služieb podľa zákona o advokácii s priznaním odmeny podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „advokátska tarifa“). Podľa okresného súdu nie je formalistické, ale legitímne, ak bola sťažovateľka po skončení sporu v súvislosti s rozhodnutím o výške náhrady trov konania podľa § 35 ods. 1 zákona o advokácii vyzvaná na preukázanie poistenia, keďže zákon neupravuje čas, v ktorom je súd oprávnený potvrdenie požadovať. Ak sťažovateľka nepreukázala poistenie, nebol jej advokát oprávnený poskytovať právne služby, a preto mu nemôže byť poskytnutá odmena. Podľa okresného súdu neobstojí argument, že nepriznaním náhrady trov právneho zastúpenia jej bola spôsobená škoda, keďže jej advokát mal vedieť o predpokladoch poskytovania právnych služieb na Slovensku.

III.

4. Podľa sťažovateľky § 35 ods. 1 zákona o advokácii neustanovuje, že hosťujúci euroadvokát nemôže poskytovať právne služby na Slovensku bez poistenia a je tomu tak len, ak na výzvu súdu nepreukáže, že poistenie má. Poukazuje na to, že ani podmienkou poskytovania právnych služieb slovenským advokátom nie je uzavretie poistnej zmluvy a poskytovanie právnych služieb bez poistenia je podľa § 56 zákona o advokácii disciplinárnym previnením. Predovšetkým však nejde o porušenie povinnosti strany konania. Ak okresný súd žiadal o preukázanie poistenia po skončení konania a z toho vyvodil nepriznanie náhrady trov konania, pochybil, keďže riadne nepreskúmal podmienky zastúpenia a svoje pochybenie teraz pričíta sťažovateľke, ktorej rizikom bolo, že ju zastupoval nepoistený advokát. Záver okresného súdu sťažovateľka považuje za nespravodlivý a iracionálny s tým, že výklad okresného súdu je v rozpore s účelom zákona. Nesprávne je východisko o tom, že nie je podstatné, kedy súd žiada o preukázanie poistenia hosťujúceho advokáta, keďže takáto žiadosť po skončení sporu nenapĺňa žiaden účel. Sťažovateľka zdôrazňuje, že počas celého konania bola riadne zastúpená hosťujúcim euroadvokátom a okresný

súd zamieňa nárok na odmenu advokáta s nárokom na náhradu trov konania, ktorý patrí jej, a nie jej advokátovi.

5. Predseda okresného súdu k ústavnej sťažnosti uviedol, že nie je oprávnený hodnotiť rozhodnutie sudcu. Žalobca ako zúčastnená osoba sa k ústavnej sťažnosti nevyjadril.

IV.

6. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Na tento výklad nadväzuje rozhodovacia činnosť ústavného súdu, ktorá zdôrazňuje jeho zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémneho zásahu do základného práva (II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

7. Zákon o advokácii umožňuje advokátom Českej republiky ako hosťujúcim euroadvokátom dočasne a príležitostne poskytovať právne služby na Slovensku. Pritom im stanovuje osobitné podmienky a spôsob poskytovania právnych služieb. Podľa § 32 zákona o advokácii hosťujúci euroadvokát je pri zastupovaní účastníka konania v konaní pred súdom povinný spolupracovať s advokátom zapísaným do zoznamu advokátov a podľa § 33 zákona o advokácii písomnosti určené hosťujúcemu euroadvokátovi sa doručujú tomuto spolupracujúcemu advokátovi. Okrem toho je hosťujúci euroadvokát podľa § 35 ods. 1 zákona o advokácii povinný na požiadanie komory, súdu alebo iného orgánu verejnej moci preukázať poistenie zo zodpovednosti za škodu, ktorá by mohla vzniknúť v súvislosti s poskytovaním právnych služieb na území Slovenskej republiky; inak nie je oprávnený poskytovať právne služby na území Slovenskej republiky.

8. Z priebehu sporu vedenom na okresnom súde je zrejmé, že sťažovateľka bola od jeho začiatku zastúpená hosťujúcim euroadvokátom, pričom toto zastúpenie nebolo nijak spochybnené. V súvislosti so zastúpením sťažovateľky hosťujúcim euroadvokátom bola predložená zmluva o spolupráci hosťujúceho euroadvokáta so spolupracujúcou advokátkou, ktorej okresný súd doručoval listiny, a tak komunikoval so sťažovateľkou zastupujúcim hosťujúcim euroadvokátom, z ktorého podaniami sa v priebehu sporu a v rozhodnutí vo veci samej vysporiadaval. Z toho sťažovateľka musela dospieť k záveru, že jej zastupovanie nie je procesne problematické. Osobitnú podmienku poistenia okresný súd preveroval až po právoplatnom skončení sporu zamietnutím žaloby proti sťažovateľke v súvislosti s výškou jej náhrady trov konania. Zákon o advokácii nestanovuje čas, v ktorom treba splnenie podmienky poistenia skúmať. Dokonca ani nestanovuje povinnosť túto podmienku skúmať a právomoc súdov konštruje ako možnosť. Z toho vyplýva, že účelom tejto právomoci súdov v civilnom spore je dodržanie predpokladov na ochranu záujmov strany, ktorej hosťujúci euroadvokát poskytuje právne služby. Okresný súd ku skúmaniu tejto podmienky pristúpil až potom, ako hosťujúci euroadvokát sťažovateľky právne služby sťažovateľke úspešne poskytol.

9. Úkon okresného súdu, ktorým sa realizovala jeho právomoc spočívajúca v možnosti preskúmania splnenia povinnosti poistenia vzťahujúceho sa na poskytovanie právnych služieb v súvislosti

so zastupovaním sťažovateľky, nesmeroval k naplneniu účelu, ktorým je ochrana práv sťažovateľky pred poskytovaním právnych služieb, ktorých prípadná nesprávnosť môže viesť k vzniku škody, ale k zabezpečeniu toho, aby sťažovateľke nebola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré jej bolo nepochybne a úspešne poskytnuté hosťujúcim euroadvokátom. Pri výkone svojej právomoci okresný súd nepostupoval smerom k ochrane práv sťažovateľky, ktorá by sa prejavila tým, že by nepripustil jej zastúpenie na zodpovednosť za škodu nepoisteným hosťujúcim euroadvokátom. Práve naopak. Okresný súd svoju fakultatívnu právomoc smeroval k tomu, že sťažovateľke nebola priznaná náhrada trov konania za jej úspešné právne zastúpenie. Takýto výkon právomoci okresného súdu, ktorý rezultoval v namietanom uznesení okresného súdu, je v rozpore s účelom § 35 ods. 1 zákona o advokácii.

10. Napadnuté rozhodnutie vychádza z toho, že ak sťažovateľka nepreukázala poistenie, jej hosťujúci euroadvokát nebol oprávnený poskytovať právne služby, a preto jej nemôže byť poskytnutá náhrada trov konania. Existenciu poistenia však nebola povinná preukazovať sťažovateľka, ale jej advokát, a to pre účely preverenia jeho oprávnenia poskytovať právne služby, nie však pre účely rozhodnutia o náhrade trov konania. Ak okresný súd žiadal o preukázanie poistenia po skončení konania a z toho vyvodil nepriznanie náhrady trov konania, postupoval v rozpore s účelom § 35 ods. 1 zákona o advokácii a bez výslovnej opory v ustanoveniach o náhrade trov konania v civilnom spore. Preto je jeho rozhodnutie zjavne mylné, čo je dôvodom porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny. Preto bolo ústavnej sťažnosti podľa čl. čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovieť a namietané uznesenie okresného súdu zrušené s tým, že vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

11. Nebol dôvod vyhovieť ústavnej sťažnosti z dôvodu porušenia základného práva na právnu pomoc podľa čl. 37 ods. 2 listiny. Sťažovateľka bola v konaní pred všeobecnými súdmi advokátom riadne zastúpená a nepriznanie náhrady trov konania nie je spôsobilé priamo zasiahnuť do tohto základného práva sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu